

บทที่ 4

ประวัติ ผลงาน และการวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมอีสานจากวรรณกรรม ของ ครูบุญนาค พินิจพล

ประวัติครูบุญนาค พินิจพล

ชาติภูมิ

ครูบุญนาค พินิจพล เกิดเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2475 เป็นบุตรของ นายอาจ และนางป้อม พินิจพล มีพี่น้องด้วยกันทั้ง 6 คน ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 111 หมู่ 9 บ้านเหล่ากลาง ตำบลบัวคำ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

การศึกษา

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ โรงเรียนวัดสว่างโพธิ์ศรี
อุปสมบทเมื่ออายุได้ 20 ปี โดยมีนามฉายาว่า พระบุญนาค อโศโก และได้
ศึกษาพระปริยัติธรรมที่วัดบ้านท่าเสียวกับพระอาจารย์สรวง ชูวโร
ปี พ.ศ. 2497 สอบได้นักธรรมชั้นตรี
ปี พ.ศ. 2498 ย้ายไปเรียนหนังสือที่วัดเวฬุวัน อ. ม่วงสามสิบ จ. อุบลราชธานี
สอบได้นักธรรมชั้นโท
ปี พ.ศ. 2499 สอบได้นักธรรมชั้นเอก และได้ย้ายมาศึกษาต่อที่วัดบูรพาภิรมย์
จังหวัดร้อยเอ็ด และสอบได้เปรียญธรรม 3 ประโยคในปีเดียวกัน
ปี พ.ศ. 2500 สอบได้เปรียญธรรม 4 ประโยค

ชีวิตครอบครัว

ปี พ.ศ. 2506 สมรสกับนางสาวทองหยาด ทิพศร มีบุตรด้วยกัน 4 คน
ประกอบด้วย

1. นายเข้มชาติ พินิจพล อาชีพรับราชการ
2. นางกัญฉิกา ศรีรุ่งเรือง อาชีพรับราชการ
3. นายสุธีระพงษ์ พินิจพล อาชีพรับราชการ

4. นางจันทร์เพ็ญ ทิพประมวล อาชีพรับราชการ

ชีวิตการศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ครูบุญนาค พินิจพล เกิดในตระกูลชาวนา เป็นคนชอบใฝ่เรียนใฝ่รู้ตั้งแต่วัยเด็ก เมื่อจบชั้นประถมปีที่ 4 แล้วได้บรรพชาเป็นสามเณรและอุปสมบทเป็นภิกษุเมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ แล้วออกแสวงหาการเรียนรู้จากสำนักเรียนตามวัดต่าง ๆ จนจบนักธรรมศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี และสอบสนามหลวงได้เปรียญธรรมประโยค 4 (ปธ. 4) เมื่อปี พ.ศ. 2499 ที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดบูรพาภิรมย์ จังหวัดร้อยเอ็ด และในปีพ.ศ. 2499 นั้นได้ตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดสว่างโพธิ์ศรี ตำบลเชียงใหม่ อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยได้รับแต่งตั้งในตำแหน่งครูใหญ่ที่โรงเรียนแห่งนี้ด้วย ต่อมาในปี พ.ศ. 2500 ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าคณะตำบลเชียงใหม่ อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ต่อมาได้ลาสิกขาบทและเขียนคำกลอนอีสาน แล้วมอบให้สำนักพิมพ์ ส. ธรรมภักดี จัดพิมพ์เผยแพร่ จัดพิมพ์เผยแพร่แบ่งเป็นประเภทคำกลอนได้ ดังนี้

1. คำกลอนสูตรขวัญ เพื่อใช้ในพิธีสูตรขวัญของคนอีสานเนื่องในงานมงคลชีวิตต่าง ๆ จำนวนยี่สิบสามเรื่อง ในแต่ละเรื่องมีคำสอนที่ทันสมัยเหมาะสมกับเหตุการณ์สามารถนำไปใช้ในวิถีประจำวัน
2. กลอนลำที่เป็นมงคลสูตร และคำสอนของพระพุทธเจ้าก็สามารถนำไปประยุกต์ปฏิบัติให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและนำความสงบสุขมาสู่สังคมได้
3. คำกลอนที่เป็นสรภัญญ์ คำแห่ คำลำพญา ก็ล้วนเป็นภานิต คำสอนที่เขียนขึ้นตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเกิดประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติและนำความสงบสุขสู่สังคมทั้งสิ้น

องค์ความรู้

ครูบุญนาค พินิจพล มีความเชี่ยวชาญในการสร้างสรรค์ผลงานด้านภาษาและวรรณกรรมประเภทร้อยแก้วและร้อยกรอง ด้วยภาษาถิ่นอีสานที่งดงามสละสลวย โดยเฉพาะร้อยกรองประเภทกลอนลำมีทั้งกลอนประเภทลำสั้นและลำยาว สามารถนำเอาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามาเขียนเป็นกลอนลำได้อย่างไพเราะและคงมีเนื้อหาคำสอนไว้ทุกประการ

นอกจากนี้ได้ร้อยกรองประเภทกลอนสรภัญญ์ทำนองอีสานได้อย่างลึกซึ้งไพเราะ เช่น กลอนสังขาร ไม่เที่ยง กลอนบุญคุณพ่อแม่ กลอนของดีเมืองไทย เป็นต้น

บทบาทด้านสื่อสารมวลชน

ครูบุญนาค พินิจพล นอกจากจะมีการถ่ายทอดความรู้ด้านภาษาและวรรณกรรมอีสานผ่านสิ่งตีพิมพ์และเอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ แล้วนั้นยังมีบทบาทในส่วนของนักจัดรายการวิทยุด้วย กล่าวคือนักจัดรายการวิทยุรายการมรดกไทยอีสาน ทางสถานีวิทยุชุมชน Fm. 93.7 MHz ออกอากาศในช่วงวันเสาร์ – อาทิตย์ 13.00 น. – 14.00 น. โดยเนื้อหาสาระในการดำเนินรายการนั้น จะว่าด้วยเรื่องธรรมะ ประเพณีไทยทั่วไป ซึ่งบางครั้งมีการแทรก. ภาษิต คำสอนที่เป็นกลอนผญาเข้าไปด้วย เช่น

ผญาเลิกเหล้าเข้าพรรษา

เข้าพรรษาลาเลิกเหล้าอย่างว่าดีหลาย	ออกพรรษาบ่เมามายเพราะว่าเขาสຸຣາได้
อันว่าภัยที่ร่อท่าเลยบ่มาแก้วกาย	เขาจนตายบ่เอาเหล้าเข้าท้องเลยบ่องเจ้าว่าดีเคื้อ
ยาเสพติดว่านี่ทุกอย่างภัยมหันต์	เขาเสพกันसानอย่าเอาภัยเข้าในท้อง
ยาเสพติดสิไปซึ้งอยู่ในพุงท้องสิไซ้	ท้องสิใหญ่ขึ้นหน้าแต่โตเจ้าสิจ้อยลง
เพราะฉะนั้นเลิกได้บ่ให้เขากิน	อย่าเอาผีเอาสาวงเข้าสู่ภายในท้อง ท่านเฮ๊ย

บทบาทด้านการถ่ายทอดความรู้

ครูบุญนาค พินิจพล ถ่ายทอดความรู้ด้านภาษาและวรรณกรรมผ่านการจัดการศึกษาทั้ง 3 ระบบ ดังนี้

การศึกษาในระบบ : ถ่ายทอดให้แก่ครู อาจารย์ และผู้เรียนในสถานศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด

การศึกษานอกระบบ : ถ่ายทอดให้แก่กลุ่มผู้สนใจ เช่น คณะกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน มาฝึก สรภัญญ์ทำนองอีสาน เพื่อนำไปร้องในงานบุญประเพณีต่าง ๆ ของชาวอีสาน

การศึกษาตามอัธยาศัย : ถ่ายทอดเป็นหนังสือคำกลอนต่าง ๆ ให้สำนักพิมพ์ ลูก ศ. ธรรมภักดี กรุงเทพ ฯ จัดพิมพ์จำหน่าย แจกแก่ผู้สนใจทั่วไป

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูบุญนาค พินิจพล ถ่ายทอดความรู้ด้านภาษาและวรรณกรรมด้วยวิธีการที่ต่าง ๆ ดังนี้

1. การบรรยาย
2. การสาธิต
3. การฝึกอบรม
4. การพิมพ์หนังสือและเอกสารสิ่งตีพิมพ์เผยแพร่

การที่ครูบุญนาค พินิจพล เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม (กลอนลำอีสาน) เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545

บทบาทด้านสังคมสงเคราะห์

พ.ศ. 2500 ได้รับแต่งตั้งเป็นครูพระปริยัติธรรมที่วัดบูรพาภิรามย์

พ.ศ. 2501 ตั้งสำนักเรียนพระปริยัติธรรมที่วัดสว่างโพธิ์ศรี บ้านเหล่ากลาง โดยมีพระ – เณร มาศึกษาลำเรียนทั้งหมด 113 รูป ซึ่งพระเณรที่มาเรียนสำนักดังกล่าว สามารถสอบผ่านนักธรรมชั้นตรี – โท ได้ทุกรูป

พ.ศ. 2502 เนื่องจากมีพระ – เณร เพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะมีการเปิดสอนทั้งแผนกธรรมและบาลี โดยมีพระสมุรต จักวโร เป็นครูช่วยสอน

ทำหน้าที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน

ทำหน้าที่พราหมณ์สูตรขวัญในงานมงคลต่าง ๆ

ทำหน้าที่วิทยากรให้ความรู้ด้านภาษาและวรรณกรรมอีสานแก่หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ

ฯลฯ

ผลงานด้านวรรณกรรมของครูบุญนาค พินิจพล

ผลงานด้านวรรณกรรมของครูบุญนาค พินิจพล นั้น มีการประพันธ์หลาย ๆ รูปแบบ ซึ่งส่วนมากภาษาที่ใช้จะเป็นภาษาไทยอีสานซึ่งจะได้อธิบายหลักการอ่านและการประพันธ์ในลำดับต่อไป เช่น กลอนลำทางยาว กลอนลำทางสั้น ลำพญา คำกลอนอีสาน ร้อยแก้ว เป็นต้น ซึ่งมีความสละสลวย ไพเราะ แฝงไว้ด้วยเนื้อหาที่เป็นแนวทางในการดำเนิน

ชีวิต เกร็ดความรู้ คติสอนใจ บาบปญญคุณ โทษ และหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ที่จะทำให้ การดำเนินชีวิตของคนในสังคมนั้นเป็น ไปอย่างมีความสุข ซึ่งผลงานวรรณกรรมของครู บุนนาค พินิจพล ได้แก่

1. หนังสือโตงโตยพระนักเทศน์ นักร้อง
2. หนังสือคำกลอนสรภัญญ์ 9 ดาวชาวอีสาน
3. หนังสืออานิสงส์คำไทยอีสาน
4. หนังสือนวนิโวกวาทคำกลอนอีสาน
5. หนังสือยายเว้าพระนักเทศน์
6. หนังสือพุทธะธรรมสอน โลกคำกลอนอีสาน
7. หนังสือความรู้รอบตัวชาวพุทธ
8. หนังสือเสียดเคราะห์เสียดเงินตามหลักพระพุทธศาสนา
9. หนังสือสูตรขวัญสมัยใหม่
10. หนังสือ 31 นิทานพื้นบ้านหนังสือผญาธรรมสอนโลก
11. หนังสือนิทานเรื่องย่ากินปลิง
12. หนังสือมหานาคคำกลอน ภาคอีสาน
13. หนังสือลำผญา
14. หนังสือ ไชปริศนาบังไฟพญานาค
15. หนังสือพ่อแม่สอนลูก กลอนอีสาน
16. หนังสือพระ โมกข์ลลาเจอเปรต
17. หนังสือลำแห่ ลำกลอน ลำคำสอนพระพุทธเจ้า
18. หนังสือลำแห่ ลำกลอน ลำคำสอนของพระพุทธเจ้า
19. หนังสือกลอนลำภาคอีสาน
20. หนังสือมงคล 38 ฉบับ 3 ภาษา
21. หนังสือชัยชนะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พาทูง 8
22. หนังสือแม่ใหญ่ – ปู่สอนหลาน
23. หนังสือคำกลอน – สรภัญญ์ พร้อมทั้งกลอนกวีวิถีธรรม
24. หนังสือสรภัญญ์ รุ่งคุณยาย
25. หนังสือพุทธประวัติ คำกลอนอีสาน (ยังไม่ตีพิมพ์)
26. หนังสือคหิปฏิบัติคำกลอนอีสาน (ยังไม่ตีพิมพ์)

27. หนังสือนิทานเรื่องพระมหากษัตริย์และพระสุวรรณสาม (ยังไม่ตีพิมพ์)
28. หนังสือมงคลที่ปีนคำกลอนอีสาน (ยังไม่ตีพิมพ์)
29. หนังสือนิทานก้อมคำกลอนอีสาน (ยังไม่ตีพิมพ์)

ฯลฯ

เกียรติคุณและรางวัลที่ได้รับ

- พ.ศ. 2544 การเผยแพร่ผลงานวรรณกรรมให้กับสำนักพิมพ์ ศ. ชรรณภักดี
- พ.ศ. 2548 ครุฑมณีปัญญาจังหวัดร้อยเอ็ด สาขากลอนคำพื้นบ้าน
- พ.ศ. 2549 ครุฑมณีปัญญาไทย รุ่นที่ 5 ด้านภาษาและวรรณกรรม (กลอนลำ
อีสาน) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY